

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕШТУ:
 ЗА ГОДИНУ 24 ДИН., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИН., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИН.
 ЗА ОСТАЛЕ СЕМЕДЕ НА БАЛКАНСКИМ ПОСТОЈОК.
 ЗА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРСКИ:
 ЗА ГОДИНУ 15 ФОР. 7 ВАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ПРЖАВЕ:
 ЗА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА У КЊАЗ Г. ТОМАС АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБИЛАЗИ БЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:

ПРВИ ПУТ 12 ДИН. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИН. ОД РЕДА.

Ручкописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Управа „Дружине за потпомагање Српске Књижевности“ на основу члана 23. својих правила решила је: да главни годишњи скуп ове дружине буде у Београду седамнаестог Октобра ове године у 10. часова пре подне.

Објављујући ово, Управа позива чланове Дружине да изволе доћи на овај скуп; а Подружине да на скуп пошљу своје изасланике.

На овом скупу вршиће се ови послови:

1. Читаће се извештај о раду и новчаном стању Дружине;
2. Бираће се чланови за нову Управу;
3. Решаваће се о предлозима појединих чланова у Београду

18. Септембра 1882 г.
 УПРАВА
 Дружине за потпомагање Српске Књижевности

Радикали и чиновничке награде

„Самоуправа“ је наша за добро да (у 134 и 135-ом броју свом) одговори на наше гледиште о чиновничким наградама заступљено у чланцима под истим насловом* — но како? то ево идемо да видимо.

Пре свега, „Самоуправа“ се чуђи и мерама нам што смо се, између осталог, „тако касно“ сетили да нападнемо на њу и њене радикале. Прво и прво, ми нисмо у оним чланцима били никакви нападачи него браниоци — једне државне установе, установе чиновничких награда, а ако смо кога и „напали“ то ће бити зацело, и само, нападаче тих и таквих устаова — à la аутора „злоупотребе народнога зноја“! Ако „Самоуправа“ сад мисли да смо ју „касно напали“, или „касно се сетили да ју нападнемо“ — па нам за то „касно“ замера — онда може и имати право; али само нек нам онда и верује: да је боље и „касно“ но никад!...

Од своје стране пак, „Самоуправа“ се сећа и присећа (често па и

овом приликом) да пропарадира са оним, из „Видела“ позајмљеним „буцама и начацима“ (од „Ере“ је позајмљена статистика стања и имања нашег чиновничког сталежа!) онако ка при богу, наш „трибун“ Ранко Тајсић са „модрицама“ и „мазницама“ његовим по Крагујевцу; а, што је најинтересније (зар) са истим усезом! — Консервативци (данашњи „Виделовци“) асимил су, а либералци пуштали из анса, тог истог Ранка! али он зна да има „модрица“ и „мазница“ на његовим леђима, па неће на њима (и онако „модрим“) да извлачи никакву „власничку партију“ — као да је историја либералне странке спала на историју радикалских „модрица“ и „мазница“, а сами либерали на Ранкова леђа да их он (Ранко) извуче — он који би, да је само кадар, извесно и понајпре то за себе и своје учинио... Још нешто. Покојног Светозара Марковића, конзервативца Чумић гоњено је (па по речма другова му апсом и „убио“) док међутим има неко од либерала који може да каже, да је тог истог Светозара лично (за разлику од начелности) заклавао; али ни том (покојном) Светозару ни његовим данашњим „радикалним“ наследницима није сметало да, и на том терену, огласе „све владе за једнаке“ а „све друге партије за власничке“ (а власник код њих значи; не син и слуга ове земље него свуда и свагда неко ван народа и против народа исто). Али тако је то кад људи хоће да знају само за „начела“ а никако и никада за власт и власнике. Ту престаје свако питање и свако разликовање између, на пример, апшења и пуштања из анса (између онога ко те је апсио а ко ослобађао?) између гоњења и заклањања — „народних људи“ — па логично без сумње, и између злоупотребе и злоупотребе „народнога зноја“. Ево нас дакле на ствар — али још нешто пре него јој приђемо. Имамо један поздрав да изручимо нашим радикалима од — Радивоја! Он каже „да прима на своју душу и личну одговорност све грехе које је либерална странка, као таква, према радикалима починила, али да се то стави на терезије са гресима које су радикали према земљи Србији учинили и пре али особито одјед, непосредно друшћу са „Виделовцима“ помолоше им да дођу на владу, а посредно, остајући у снуштину при решењу Бонтуове свевари, одржаше их на истој — те да се види: ко је тежи грешник? Онај чије ударце, ако је и колико је немирних глава осветило у току само мекис и то навих година? или онај чије ударце

ево осећа једна цела земља и које ће осећати за десет година“. Разумете ли? Ето тако вам одговара и тако вас засада поздравља — **главом Радивоје!** Ми ћемо се још позабавити с вама онамо где смо с вама и почели — око чиновничких награда.

I.

Дакле „Самоуправа“ је наша за добро да одговори на наше чланке о чиновничким наградама. Разумимо се добро, на чланке, за разлику од питања, о чиновничким наградама. На само питање о тим наградама — нарочито о чиновничким пензијама — чини нам се да је „Самоуправа“ хтела, противноаутору „злоупотребе народнога зноја“ — да избегне јавни одговор. Но ми се можда варамо, и „Самоуправу“ на правди бога бедимо, па да неби тога било, молимо ју и очекујемо од ње: да, првом приликом, јавно и јасно обележи своје гледиште у овом интересантном питању.

Ево „Српска Независност“, орган либералне странке, то је учинила — изразила се јасно у корист уставне и плата и пензија чиновничких. Једном речју, ми, у име наше странке гласамо за, и позивамо „Самоуправу“ да и она, у име своје радикалије, да свој глас пред овим добрим народом — одговори са каквог год зна, за или против чиновничких плата и пензија. (То је њена ствар). Ми велимо и плата и пензија, а одма ћемо објаснити зашто на обоје (одговора) тражимо. „Самоуправа“ у овом одговору свом тврди; да онавије ни спорила зараду, плату, чиновничку, и вели: „да потпуно усваја принцип по коме државни слуга има права на плату као и сваки други слуга“ и пристаје сасвим „да је тај принцип савршено независан од сваког државног облика“. То је врло лепо од „Самоуправе“ и — само кад неби на другом месту, у истом чланку, сасвим другаче гудило. На пример, ево како на другом, по реду најближем, месту пише:

„Бирокација ја елемент наставка, елемент застоја, у напредовању и развијању нашем. Уништити или бар колико је могуће више ослабити тај елемент била је и јесте девиза свакога који жели и ради до у Србији буде више шпиретке и да тај напредак иде правилније и брже.“ По томе сви млађи људи који су слободније мислили и осећали, и који су видели и сазнали колико бирокација смета слободном кретању и напредовању српског друштва, узели су на се тај задатак да ко-

лико је могуће више и брже ослабе то зло тај прв нашег друштва — бирокацију. И борба се отпочела и она траје још и данас. Свака сила јака је и моћна за то што има добру и чврсту материјалну основицу. Без материјалне силе силе уопште нема*. Бирокација је јака и моћна с тога што има за собом материјалну снагу. По томе ослабити бирокацију материјално, значи ослабити саму снагу и моћ бирокацију. — Ето шта и како вели „Самоуправа“ о некоме кога она у Србији зове „бирокацијом“. А, молимо, ко је то „бирокација“ у овој земљи? Како ви — „народни људи“ — преводите ту реч, то име, на српски? Велимо реч, име, бирокација, а не бирокацијизам; јер је бирокацијизам извештан систем, принцип, који макар како да је лош и зао, као такав, сам по себи не може бити ни опасан па ни скуп. И јесте у истини доста јевтина роба и у овој нашој Србији. Ми — „књижевници“ — ми би превели и преводимо ову страну реч са српском речју чиновништво, као што би превели реч аристократију са илемством. А шта је то чиновништво у Србији? За нас је чиновништво у Србији извештан ред људи који за извештан посао, за извештан рад, добија извештан награду — вуце, на пример, ове данашње плате и пензије. Сад питамо „Самоуправу“, је ли то српско чиновништво — тај ред људи — „то зло и тај прв нашег друштва које треба уништити или колико је могуће више ослабити“? — Уништити некога значи за цело радикално поступити (збиља, бољи опет беше овај први са „злоупотребом народнога зноја“ — бар он знајаше за „великодушност“). Него ми нећемо да кривимо ни артију на којој смо то прочитали па ни сву радикалну странку, већ мислимо да је „Самоуправа“ по обичају јој — и да се њеним изразом послужимо — „прекардашила“; и да ће се задовољати да засад само, као што каже „колико је могуће више, ослаби тај елемент“! Ово ни то „ослабење“ као да није баш тако лака ствар; доказ је што „борба још једнако траје“; и што, вели „Самоуправа“, што је, бирокација сила“, а сила је опет, по „Самоуправи“, зато „што има чврсту материјалну основицу“! Морал свега тога, пак, тај је: „да ослабити бирокацију материјално значи ослабити саму снагу и моћ бирокацију“. — Донста, ако све ово није од стране „Самоуправе“, што но реч, „жив ми био Годор да се прави

* Види 128 и 129-ти број „Српске Независности“.

* Ово је све подучено у оригиналу. Види 134 број „Самоуправе“.

* Лепа утеза за људе од „начела“.

говор“ — „Српској Независности“ одговор — онда на српски народски језик слободно преведено излази: чиновници су јаки и силни што стоје добро материјално, то јест, што имају велике плате и пензије. Уништити, или бар колико је могуће више ослабити, њихово материјално стање — а то значи: укидати, или колико је могуће више одкидати, од њихове плате и пензије — то значи, помоћи овој нацији, бити му прави пријатељ, и то је (по „Самоуправи“) „девиза свију млађих људи који слободно мисле и осећају и сваког који добро жели овој земљи“.... Ми молимо читаоца да, за овај пар, пређе преко сваке могуће неправде која се оваком једном политичком исповешћу може учинити једном реду људи који је, као и ма који други, састављен из рођених синова ове земље, и који, најблаже да се изразимо, не може бити крив што је жив, и што је у овој држави постао, па да се заустави код прости тенденције оваке једне политике. То учинив, нека онда преврне други лист и стубац истог броја „Самоуправе“ гди стоји оно, већ наведено, „ми потпуно усвајамо принцип (да „државни слуга има права на плату као год и сваки други слуга“) и пристајемо сасвим да је он савршено независан од сваког државног облика“ — па нека, велим, упореди ову нову тенденцију — тенденцију признавања горњег принципа са тенденцијом предходеће исповести — колико да види како се оне слажу, и колико логичности и доследности може имати онај, који таким противуречностима може да нађе места у једном и истовременом параграфу. Понављамо, тенденције, прости тенденције, чланка јер знамо да је „Самоуправа“ ту покушала да њихову дијаметралну противност забашури, популарним донета, но провидним нападима на „велике плате“! — А, молимо, поје су то велике плате које, по вама, „треба смањити“? — Чиновник је у Србији сваки који државу служи и из државне касе награду вуче; а господа су сви, од практиканта до саветника, и од сеоског учитеља последње класе до ректора велике

школе и министра правде. — Сад, које су то плате које би ви смањили и пензије које би ви укинули? Ми смо вас питали: јесу ли то плате масе српског чиновништва — те ваше бирокрације? — плате наших практиканата, писара и писарчића — једном речју плате најпег нижег чиновништва? Ви одговарате да нису, и кривите нас чак што смо их у рату окрњили. — Па ако плате масе српског чиновништва — на пример плате писарске и практикантске нису велике — а зацело нису — то онда јесу ли то и плате на пример секретарске, сунпенатске, професорске или баш и директорске? Баш заштајте за ово ваше (радикалске) секретаре, професоре и директоре као на пример Пају Михајловића, Јована Ђају и Гигу Гершићу — да чујемо да ли ће и они рећи да су те плате велике? Као и, збоља, да ли ваш Светозар Милосављевић даде оставку због велике „злоупотребе народног зноја“ при директорском му звању? или, као што сам хоће да каже, због нечега другога!... Спомињете начелнике и помоћнике и њихове награде. Немате право, јер сте се и у начелу и у програму изразили за укинуће начелстава као што сте се изразили за укинуће државног савета; а кад се укида, управо „уништава“, једна струка и установа, онда једва се је бојати да ће што остати од одговарајуће буџетске позиције, од дотичне плате и пензије, осим достига ако ви радикали будете — да вас само неуречемо — „великодушни“!....

Напоследку, да вас још упитамо: јесу ли и *највеће* — министарске — плате оне „велике плате“ које треба смањити? Хајде да кажемо, аргумента ради, да јесу — али онда на колико ли слова спаде та ваша велика „бирократска“ књига? Како му драго, тек, загледајмо мало изближе у ову највећу чиновничку награду, која се често мање, али никад више, од *седам* људи није типала. Пре свега министарски положај је изузетан по своме карактеру. Као такав, он доноси плату, ако хоћете и врло лепу плату, али не и пензију! Кад

на пример, овај наш Гарашанин падне — а *већ и крајње је време* — он ће (ако је само он овај „Самоуправин“ *свесни човек*) отићи у његову Гроцку и воденицу на живети од ујма и других својих прихода — дописујући „Виделу“ и чекајући (заједно с њим) да га позове опет какав *.....деветнаести октобар!* Ови други добиће своје *пред-министарске* (како *ко*) плате и — ако врана врани очи неизвади — *пензије!* Оно, *знате шта је?* Ова је земља сваки чуда и беда — и *видови* и *невидови* — доживела, па може и то дочекати да јој суверени радикализам капу кроји; али, ванштину, нека се од нас, *напред бар*, не тражи да верујемо: да ће на пр. Никола Пашић — *који је противно јавном му гледишту о великим платама тражио звање са што већом платом* — да ће он пристати на макакве, а најмање на *радикалне* операције с платама — *својом* на пример. Али, варавно, нас се не тиче овде доследност, па ни недоследност, поједини људи. Реч је о платама — у *начелу*. Узели смо за пример *највеће* плате — а *највеће* плате *датирају од 1839 године* — па се питамо: је су ли оне данас, после 40 година, *велике*? Величина је свагда била и свагда ће бити *релативна* ствар, али ми ћемо на основу и на рачун баш те *релативности* навести један интересантан пример. Ево овај Београд — овај наш некалдрмисани и неосветљени, задужени и запетљани *Београд* — плаћа и може да плаћа једном свом кмету, Жики Карабиберовићу на пример, *близу* две хиљаде, а Чумићу и *ице* две хиљаде *талира*, а ви хоћете валда да нам докажете да цела Србија, некажем није кадра — јер то зависи од времена у коме се налажемо — него нема моралног и материјалног *рачуна* да, рецимо у нормалном у мирном стању свом — јер су у рату и *оне* својене на десет дуката — плати таку једну *кметску* суму својим првим и најважнијим слугама, *људма* који, које посредно које непосредно тек, *располажу милиуницама њеног блага и имања*, — понављамо — и *морално* и *материјално*.... Немојте мислити да сте

ви, радикали, први или да ћете бити и последњи, који у ову zgodnu жицу ударају, таком се тактиком популаризишу, па и до пељи (зар) долазе. Наш је народ још једнако сиромаша а земља сирота, али донета тешко понајуре његовој сиротињи а после његовој *кеси* ако он мисли да ју покрпи и прошири одкидајући парчад или и целину, и од најбољих чиновничких награда. У прошлом чланку рекли смо му (народу) да упамти да је чиновник *слуга* који се плаћа као и сваки други слуга (како кад и како где) а сад и понова дајемо разумети: *да је он и онај слуга кога треба најбоље платити* — и *платити* и *осигурати*. „А зашто баш *нема*“? довикује нам „Самоуправа. — Зато што си њему поверио и повераваш — и што ћеш му поверавати макар каким та именом кретио и макар какав облик државни имао — твоја најбоља, највећа и најскупа блага: **твоју државу и управу**, а у њој, правду и просвету, слободу и одбрану, и спољну и унутарњу политику — **све**, и *ђака* и војника, и *зној* твога чела и *крв* твоје деце. „Али чиновници су... оваки, па су... онаки — *незаслужују*“. Онда ударај на кривце и недостојнике, а поштуј начело и штеди установу — о којој је реч; а свуда и свагда разликуј *употребу* од *злоупотребе* јер је та разлика велика и животна.... „Ама нису ни најбоље плате ни пензије гаранција противу несавесности и неспособности“. И нису — саме по себи — и где смо ми то и тако казали? Ево баш како смо се ми у прошлом чланку о томе изјаснили: „То су видови награде који и најнедостojнијим и најгорим људима у једној држави могу у део пасти — па на жалост често и падају — али хоћемо да кажемо, и гласом ударимо, да оне **теже**.. да гарантују држави најбоље службене снаге“! То смо онда рекли то и сад понављамо — с нападним обећањем од своје стране: да ћемо „Самоуправи“ помоћи и на делу „уништавања“, али само оног и то право прва који — и ако мање по у многим другим земљама тек — подгриза и наше чиновништво, а то је, на пример, *бакшиш*.... Ми

ЛИСТАК

Нападати сопственост значи нападати слободу.

Шта је сопственост? О томе је и сувише писано. Једни писци нападају сопственост, а други је бране, према томе са ког гледишта посматрају сопственост. Није нам намера сада упуштати се дубље у испитивање овог важног предмета, већ оћемо нашим читаоцима само да изнесемо шта о томе мисли један озбиљан француски научар, као и разлоге са којих он брани сопственост не само од неуместни нападаја, већ и доказује: да је сопственост оно што и слобода, јер је плод личне слободе. Тај писац то је Едуард Лабулеј. Његово је име довољно да обрати пажњу озбиљни људи разлозима са којих он брани сопственост, с тога одма и прелазило на оно шта г. Лабулеј о томе пише.

Слободно располагање са сопственошћу и капиталом, и то је један елемент индивидуалне (личне)

слободе¹. Сопственост је плод наше вредноће, и с тога што тај плод нама припада, ми смо радни, штедљиви и морални. Стари народи сматрали су да роб није способан за никакве врлине, јер не само роб није имао ништа што би могао назвати своје, већ ни он сам није био свој; то је посматрање уместно. Крајња беда исто тако квари људе као и велико богатство, а ово са истог узрока, што обоје не очекују ништа од рада и штедње. Снага вароши лежи у средњој класи становника, у оних људима који живе од труда свог ума и својих руку; зато је један између највећих интереса државе: заштитавати сопственост и ујачити јој потпуну безбедност.

У Францеској од 1789 год. ослабила је идеја о сопственисти. За први дана револуције, а из мрзости спрема феудалног стања, и због погрешног разумевања старог грчког

¹ Под личном слободом писац разуме: право које припада сваком човеку располагати по својој вољи са својом личношћу и својим добрима. Но под условом да тиме не вређа ни туђу личност ни туђа добра. Лична је слобода састављена из ова три елемента: телесне слободе, слободне употребе наших умних способности, и најзад слободног располагања са сопственошћу и капиталом, који су плод нашег труда (рада).

и римског доба, почела се сопственост сматрати за друштвену привилегију, дакле за нешто што држава може да ограничи или регулише по својој вољи. Ово посматрање огледа се у беседама Мирабоа о праву наслеђа; нећу да говорим о жестоцима нападима Робеспјеровим, нити о сновима Вабефовим. Има тридесет година како социјалистичке школе нападају на сопственост и капитал, као на штетно дејствујуће монополе на рад и једнакост. Ови напади нису били без уплива и на законодавце. За пример напоменућу ударене таксе на наслеђства у корист државе. Има доста људи који ма да сматрају да је сопственост за поштовање, држе да то није случај и са наслеђством, бар у побочној линији, и да би држава била у добити када би ову привилегију укинула; но то је једна плузија која је опасна по слободу.

Сопственост, када се упутимо њеном поставку, није ништа друго до производ наше вредноће, нагомилано богатство у коме нема ничега што би било узето од кога другог лица, са шта се слеђствено ником ништа не дугује према чему и при-

пада само ономе који је и стео, или његовим потомцима, јер он и за њих ради. Неки држе да друштво обогаћава сопственике, но то је такође заблуда: сасвим на против, сопственици су који обогаћавају друштво. Довољно ће бити о томе мало дубље размислити па ће мо се уверити о тој истини која је сувише презрена.

Познато је да у Алжиру има државни земаља, земаља не обрађени и које држава продаје приватнима по јевтину цену. Узмимо један хектар те земље која је зарасла у коров и дивље цбуње. Шта доноси та земља? Ништа. Шта вреди? Оно што се добије кад се положи јавној продаји; једва десет до петнајест динара. Кад држава прода ту земљу и наплати продајну цену, онда је примила цену земље и нема више ништа да тражи за ту земљу. Сад са великом муком, доста времена и труда, које се цени по хектару на три стотине динара, купац искри ту земљу, пооре и засеје. Летина коју добије то је ново створена сопственост; коме припада она? Једино ономе који је ту земљу радио, јер он је ту сопственост створио такву каква је. Да ли је дру-

све то знамо, као год и ви г.г. радикали, па ипак тврдимо: *један је лек или бар један штит*, за сваку па дакле и за „господеку“ сиротињу и — понављамо: да, ако је истина, да је сиротиња или и оскудица главни и најприроднији извор људских грехова и искушења — а то су правилно поставили, и на том правилу своје системе основали, и најрадикалнији социјалисти модернога света — онда људска памет, људска наука и практика, досада бар, није пронашла бољег пута *релативно* поштењу и спасењу од оног који се ево и сам показује. — То је што, овом приликом имамо да кажемо „Самоуправи“ на рачун оног начела чиновничке *зараде* и установе чиновничке плате које њени радикали — како ко, како где и како кад — и нападају и заступају, и споре и признају, па које је и „Самоуправа“ у 134-ом броју свом, тако да кажемо, десном руком писала левом руком брисала, јер двама радикално противним тенденцијама, па и сведоцима, наизменично места давала и дала. У нашем идућем чланку задржаћемо се око начела и установе чиновничких пензија, и, ако нам време и простор допусти, и око осталих, ситуијих карактеристика радикалног органа. А да „Самоуправа“ неби и даље сматрала самог писца ових, као и ових првих, покушаја као и сувише „стара за теорију“ он се ево одма и потписује.

Никола С. Јовановић
„АМЕРИКАНАЦ“.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Кнез Лобановџ-Ростовски постављен је за руског посланика на бечком двору и предао је ових дана своје пуномоћије аустријском ћесару. Како је кнез Лобанов трећи руски посланик у Бечу од берлинског конгреса, то су неки бечки листови употребили ову прилику да претресу политичке односе између Русије и Аустро-Угарске. Сви ти листови, разуме се опозициони, слажу се у томе, да то често мењање посланика никако не може значити да између те две царевине владају добри од-

штво обогатило сопственика? Није; јер друштво му није ништа дало. Да ли је сопственик обогатио друштво? Јесте, јер тамо где је била бесплодна пустош, сада се производи жито, рани доста стоке и живе радне руке. — Без подржавања државе, рећи ће ко, та радња неби била могућа. — Да узмемо да то стоји, али услугу коју чини држава она налажује у порези. Дакле створена вредност припада само сопственику који ју је и створио.

Било да је реч о кући, о радионици, о машини, о алату, о ма каквом капиталу право је увек једно и исто: дело припада раднику. Ствар је радникова, јер она је производ његова рада и његове штедње, јер он ју је створио у зноју свога лица, и што без њега те ствари неби ни било. То показује да су слобода и сопственост спојени као дрво и плод; једно је труд (радња) а друго жетва. Дирати у једно значи дирати и у друго па обоје убити једним ударцем. Запитајте искуство

носи. Као свугде тако и у Аустро-Угарској знају врло добро, да у Русији играју личности потчињене улоге у државним питањима, јер сви без разлике, од првог до последњег Руса, служе искључиво руској народној идеји под опште познатом девизом: за цара и православље. С тога налазе да је и ова трећа промена од берлинског конгреса само промена личности, те да ће, према томе, мучно наступити повољније прилике у политичким односима између те две велике силе; па против држи се да у овај мах та изненадна промена може само значити прекид и ових досадањих лабавих веза, који су између Петрограда и Беча постојали и да ће, по свој прилици, сада тек наступити запетост много јача и осетљивија, него што се до сада показала. Разни узроци руководе те бечке листове при тој оцени политичке ситуације; у првом реду истичу за повод запетости између Русије и Аустро-Угарске данашњи владавински систем у Аустрији, који све већма ујемчава словенским народима утицај на судбину монархије, а с тим у свезу и агресивну **источну политику аустријску, која очевидно тежи за освојењем Балкана.** Осуђујући са партијског гледишта ту политику, један од тих опозиционих листова, „*Нов. Сл. Преса*“, налази једини спас монархије у напуштању те системе и у безусловном савезу са Немачком „**како би у тешком часу, кад се на балканском полуострву и на Дунаву буде решавала судбина источних народа, имали јаког наслона**“. Даље, између осталих доказа да се у Аустро-Угарској не води права политика, вели тај лист: „У нас је завладао мишљење да смо од Србије створили кулису, коју ваља само да иступимо напред, па да утврдимо наш положај на балканском полуострву. Но то је судбоносна обмана.“

Непосредно пред нашем кућом стражари шилбок Русије, Црна Гора, и она ће нам у zgodном тренутку створити тешке неприлике.“

У сред таког страховања у Аустро-Угарској ево како руски органи пишу. Да много не моримо

које су државе слободне? Оне где се поштује сопственост. А које су државе богате? Оне где се поштује слобода.

Према томе, како се сматра сопственост, да ли као неки монопол уступљен од државе неколицини повлашћени, или за индивидуалну творевину, — разио ће изгледати законодавство, устав па и цело друштво. Ако се сопственост сматра за нешто што је закон створио, онда је она грозна као што су и сви монополи; капиталиста се сматра се за разбојника оних који немају ништа, а држава сматра се за слободоумну што одређује закони интерес, казни оне који више траже, што удара памет на земљу, капитале, наследства, без да увиђа да вређајући сопственост она у исто време вређа и слободу. Ако се напротив сопственост и капитал сматрају за богатства која стварају људи (индивидуе), и уносе у друштво које се тиме користи, онда ће сопственост бити свето право за све, и за-

наше читаоце, навешћемо само „*Летерб. Вједомости*“, који лист одсудно одбија од Русије прекор као да је у њој овладао шовинизам и вели: „ако Русија тежи за освојењем Босфора, она има само пред очима своје политичке цели. Русија не мисли да проповеда рат против Аустро-Угарске, него жели само да подсети, да би се огрешила о историју кад би зарад свог политичког утицаја на балканском полуострву смела дозволити другим државама на тај рачун неке уступке.“

То је и сувише јасно, и на сваки начин оно што Аустрију најјаче тишти.

— Из Цариграда побијају званично све вести, које су у последње време пронели неки листови о бегству Митад-паше из Танфа, где га је султан прогнао.

ИЗ ЛИСТОВА

а) српских

„Српски Лист“ доноси ове вести о танку.

Фоча, 15 септембра.

Од неко доба ријетко сам што читао у Вашем цијењеном „Српском Листу“ од ових страна, тако да би човек рекао као да код нас влада гробна тишина. Али, на против, тако није; те ћу Вам ја испричати колико је могуће више вјерније све догађаје који се zbивају на овим странама.

Устанак у Ерцеговини није угушен (као што су то мирољубиве журналисте (наравна ствар Бечко Пештанске) у свијет раструбиле. Истина бог да се знатан дио усташа ерцеговачких склопио у Црногорску границу, али из каквијех побуда није ми познато.

На Ерцеговачком земљишту остао је доста приличан број усташа под разним вођама, као, на примјер, из Силинагом Фортком, Омером Шачићем, Мујагом Куртовићем, Барјактаром Бандићем, Вуком Жеравићем, и осталијем четовођама. Те од кад се ћесарска војска почела повлачити из ерцеговачких планина у вароши, уздуж читаве Ерцеговине појављују се нове усташке чете, које неком невидљивом силом сваки дан укршавају.

Поменуће чете ерцеговачких усташа већином су састављене из младих момака, који су били позвани под оружје, те им се није допало да напуште своју горштаску слободу, па да се збију у Ћесарске касарне. Даље у четама има усташа који су побегли из ћесарских вој-

ника, оставивши у касарни алине и све што се војничко називало да им друштво неби замјерило што су у швапским гађама и блузама долазили у усташки логор.

Ове поменуће чете ерцеговачких усташа кретаре свуд дуж читаве Ерцеговине и то почимљући од Билеће па до Благаја, а од Фоче до самог Сарајева. Оне у свом кретању сукобе се у више прилика са ћесарским војницима, нападају а више пут буду и сами нападнути, гове, сијеку и бију, а догоди се да и сами буду надбавени те да бјеже, измичу и изчезавају у гуetim ерцеговачким планинама, те се омет у zgodној прилици прикажу непријатељима. Тако је ономад, и то ако се не варам дана 11 тек мјесеца чета Анте Кљавића напала једно омање одјељење ћесарских војника у Бишњину и посејекла 6 ћесарских војника на сријед сриједе царског друма.

Те доклен ће ово непријатељство између ћесарских војника и ерцеговачких усташа трајати сами Бог зна. Толико је јасно да ћесарски војници с толико пута већим бројем нису били кадри угушити устанак. Па ни посредством саме Црне Горе устанак неће бити, нити је могу бити, угушен, јер између ерцеговачких вођа има људи који су самосталног духа те не примају свашто за готов новац; даље има мноштво мухамеданаца који не прихватају тако радо заповједа, као што то чине многи Православни.

По свијем изгледима устанак у Ерцеговини има ће замашнијих посљедица, јер се у народу опажа све то веће незадовољство нити овђе има изгледа у мир. Колико сам извјештен с поуздане стране, усташа ерцеговачки а тако исто и бокељски који се у Црној Гори налазе полажу много на полазак Књаза Николе у Петроград а особито одкада су чули да су сва захтевања Књажева у Бечу одбијена, у погледу повратка ерцеговачко бокељских усташа на своје домове.

Овијех дана имали смо великијех кнша, те су нам многе штете почињене усјевима, а није се Бог зна код нас ни радило ни обрађивало. Даће Бог да нас отрије сунце слободе, среће, мира напредна и благостања.

ДНЕВНИК

Стран.

(*Љубавне бактерије*). Познато је да су бактерије ситне животињце, које болести изазивају, кад ма којим путем у човечију крв доспеју. Тако је протетос др. Роберт Кох нашао да и суву болест једна врста бактерија проузроци. Но сад

конодавац поштоваће сопственост као и другу форму слободе. У првом од ова два друштва, постојаће мрзост код сиротиње, страх код богаташа, насиље код администрације, дакле свуда беда и невоља. У другом друштву владаће рад; рад ће у исто време доносити плодове и биће у уважењу. Када се једно и друго буде ширило и потпомагало, богатство и слобода сићиће и у најниже слојеве друштва и унеће са собом праву еманципацију, ону која ослобођава човека од незнања и немаштине.

Које од тога двога преовлађује у Француској? Нити једно нити друго. Но морамо рећи, и ако политичка економија привлачи духове поштовања сопствености, наши су закони суревљиви и деспотеки. У њима налазимо, више или мање ослаблене, две лажне и штетне идеје: једну која нам је остала од Луја XIV, по којој својина улази у домену државе; друга коју имамо од Русова, Мабли и њихове школе, по

којој је сопственост противна природи, а наследство друштвена привилегија. Отуда чудне теорије неких правника, који од порезе правне један део сопствености, а од државе сопственика свију земаља. Отуда они велики терети при пренашању сопствености тако, да при свакој промени сопственика држава узима за се нешто што налази на десетак. Отуда она терети на наследства коју периодично упронашћују капитал и спречавају његово умножење. Прави је интерес друштва да сопственост циркулише, да се капитал умножавају; но финансијски закони спречавају пренашања, и када имање дође у руке наследнику, оно је тако оптерећено тим дугом, да због тога врло често мали сопственици падају у руке каишарима. То је зло, а оно долази отуда што је одвојена идеја сопствености од идеје слободе; све то престаће оног дана када се буде разумело, да је у економији слобода средство производње, сопственост у изгледу, а сопственост плод слободе, или ако се оће остварена слобода.

СТОТИНАМА ХИЉАДА ЉУДИ

ИМАЈУ ДА БЛАГОДАРЕ ЗА СВОЈУ ЛЕНУ И ГУСТУ КОСУ ЈЕДИНО И САМО Ц. К. И КР. УГАР. ИСКЉУЧ. ПРИВЛ.

Есенција за растење косе и браде

која уједно искоренjuje перут, а тако исто и уз то идућој помади из прали штајерских алијски трава или помади екстракта од ораја које фабрика ц. к. и кр. уг. искључ. привл. парфина — фабрика.

M. A. HRDLIKA IN WIEN,

Wieden, Hauptstrasse № 36.

Немадмашмо је средство која успешна есенција за растење косе и браде, која кад се редовно употребљује уз припомоћ помади из штајерски, трава за кратко време произведе и на најнеповољнијим местима погодно косу у првобитној боји! Многи младићи за своје лепо лице браде имају да захвале једино овој есенцији за растење косе и браде.

Кад коса само онада дејствује она већ кроз осам дана, а противу перути пошто се само 3 пута употреби.

Најбоље и безбавно средство за бојење косе јесте „Копицинал“ (у коме нема ни најмање олова) који под гаранцијом боји косу у свима бојама, црно, црно и отворено црно и то за 10. минута, и проседи па и снежнобелеј коси даје лепо црно боју. — При употреби „Копицинала“ препоручујемо особито моју праву двојубо јако помади из екстракта од ораја, које израде и у шпикама (косметик), а а исто тако и моје вејине из орајног екстракта за бојење и неговање косе.

МОЈА Ц. К. И КР. ИСКЉУЧ. ПРИВ.

ЕСЕНЦИЈА ЗА РАСТЕЊЕ КОСЕ И БРАДЕ

дети радикално све случаје белести косиног корена и за врло кратко време, осигурава обстанак косе до најдубље старости, пријатно дејствује на кожу главе, предупређује сваки бол главе и одлања нечистоћу коже. Истина је да стотинама лица, који су били савима косе и беле, већ после 3 месеца, даље да невероватно кратко време, беху обрадовани лепом бујном брадом и густом косом. — Имамо у рукама многобројне писмене захвалнице

Marie Anna Hrdlicka

Wieden, Hauptstrasse № 36. in Wien.

Ценовник:

1. велика албастрерска флаша, двојструке јаке есенције за растење косе и телне	ф.р. 3-50
1. мала флаша	2-
1. албастрерска тежна помади на праве штајерске траве	1-50
1. праве помади из орајног екстракта	2-
1. права боја косе „Копицинал“ за црвену, црну, црну и отворено црну боју № 1. (плаве) № 2. (жуте) обе флаше од талпама и четкицама стају	4-
1. флаша вејина за косу из орајног екстракта	1-
Помади у шпикама из орајног екстракта (косметик)	1-
Налози из иностранства, само за готове новце, одма се одирављају.	—50
За паковање ратунају се 30 крајара више.	

8.—12

У трговини гвождарској

подписатих може се добити готове пумпе за бунаре и то како обичне тако и америкаанске и како за извлачење воде, тако и за избацивање или сировођење воде у висину. Исто тако може се добити и разних цеви, за бунаре или водове од ливено-гвоздених, гвоздено тегљених оловних и од гуме цеви у разној димензији, вентила, славина и сваковрсног прибора за цеви. Glosset's а и Pissoir' а са Ливено-гвозденим мајинским и порцуланским прибором, Zimmercleizet за болеснике и гвоздених валова за просипање кућинске нечистоће.

8—13

Браћа Карапешкић.

КУЋА МОЈУ У КНЕЗ МИХАЈЛОВОЈ УЛИЦИ БРОЈ 12. продајем из слободне руке са пробитачним условима. Кућа је нова и богато украшена споља и изнутра. Горње су собе фино тапетоване патоси паркетом постављени. При земљи два дућана са собама и новим укуским изложима.

Ко жели ово моје имање купити, тога молим ради погодбе нека се обрати на г. Стевана Тодоровића професора Реалке у добричној улици број 8.

пригђажаоц
Никола Вујатовић.

5—6

АЈВАРА ФРИШ-КОГ као и остали еспап са најумеренијом пеним продајем тако даће п. муштерија подпуно бити задовољна са еспапом у мојој бакалској трговини у Београду.

Б. А. Борисављевић.
3—2
спрам Коларчетове пивнице.

ЈЕДАН БАК, КОЈИ СЛУША трећу годину философије на великој школи, тражи кондиције за гимназију и реалку. Пријавити се треба у редакцији овога листа.

ЈЕДАН БАК ВЕЛИКЕ ШКОЛЕ жели држати кондиције мушкој или женској деци из ма ког разреда ђимназије. Упитати у уредништву „Српске Независности“.

НЕСАДУВАНЦИЈСКИХ И БАКАЛСКИХ МОГУ СЕ ДОБИТИ У ШТАМПАРИЈИ КОД „СВ. САВЕ.“

ЈЕДАН БАК ВЕЛИКЕ ШКОЛЕ тражи кондиције, а уједно даје почетницима, часове из француског и немачког језика. Упитати у уредништву Српске Независности.

ЈЕДАН БАК ВИШИ РАЗРЕДА, тражи кондиције из основне школе. Ком је потребан нек се јави у редакцију овог листа.

НОВ СРПСКИ ГРБ Краљевине Србије изашао је из штампе и може се добити у свима књижарама
Грбови већи 1.50 дин.
„ мањи 1.—

МОТОНИЈЕВ ГИСХИБЛЕР
најчистији аустријски КИСЕЉАК
најбоље аусталско и крепеће пиће
опробано средство при кашљу, вратним болестима, натару у стомаку и бешки.
ПАСТИЛЕ (шећер за сваривање)
Heinrich Mattoni, Karlsbad (Böhmen). 56—44

Каса сигурни противу ватре и домова добила смо у комисион из фабрике К. Полцер и кумп. из Беча која је на светској изложби Бечкој добила највећу премију: диплому признателности.
Браћа Карапешкић.
Бр. 58. 16—20.

је неки лекар у Чикагу у Америци нашао нову једну врсту бактерије, која кад се човеку навалима ова назива луба. Исти лекар је покушавао да њом казами многе особе и увек је казамљење му било са успехом. Тако кад је напалимо тим отровом једног шестогодишњег „јунушу“, а овај исти тај дан наручи код зубног лекара нову чедуст, даде правити нове хаљине од енглеске материје и купи гитар. Нека старија девојка која признаје да јој има тридесет и девет година, отвори длетагом своју штедионицу, узме из ње стотину долара и набави воду за умешавање лица, нову плаву косу и једног младог учитеља певања, кога погоди за годину дана. Код младих људи је казамљење то још другачије радило. Неки трговачки момак од седамнаест година усую је килу зевтина — место у веку кавту од лимана, у штампцу од хартије и сео је на корпу пуну јаја, место на столицу. Фотограф један који је само неколико месеца од тога трговачког момка старији, при фотографисању једне младе девојке, пољуби прву слику њену, тек што је извадио испод његових хемикалија, те се умало није отровао. А нека дадиља метне мачку у колевку, а дете хтеде да баца кроз прозор, но срећом јој наиђе на то газдарица, детина-мату, те мету дете у колевку, мачку истури кроз прозор, а — дадиљу кроз врата. Кад за све те погоре дознаде власт од Чикага, хтеде да забрани лекару оном даље покушаје са казамљењем љубавних бактерија, но не мога га наћи, јер је лекар пре тога на један дан утекао са Берком своје газдарице, где на стану беше пошто је и на њој опробао свој нови провалазак.

претходни састанак који ће бити 10. ов. м. (у недељу) у 4 часа после подне, а у стану редакције „Српске Независности“.

Управа.

НЕДЕЉНИ РЕПЕРТОАР

За месец Октобар.

Петак 1: *Наше Жене*, шаљива игра у пет чинова, од Мозера и Шептана, превела Пер. Пинтеровићева.
Недеља 3: *Отаџбина*, драма у пет чинова, од Сардуа, превео Сава Рајковић.
Среда 6: *Дакшијеви*, драма у четири чина, од Петра Невског, превео Т. Маретић.

„Наставак“ о Скобељеву донећемо у идућем броју.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

МОЈА КЊИГА „ВАЖНОСТ КАЗНЕНОГ ЗАКОНА“ већ је дата на повез. Зато молим скупљаче да ми што пре јаве број уписника, како би знао, колико њу коме књига послати,
Ј. Б. Аванумовић.

Огласи

ИЗВЛАЧЕЊЕ СРЕЋАКА

Лутрије, коју приређује друштво за помагање и васпитање сиротне и напуштене деце у Београду, одложена је за 18. децембар ове године због нераспродатих срећака. Тога дана — 18 децембра — извлачиће се срећке без сваких даљих обзира.
30. Септембра 1882 год.
У Београду.
Потпредседник
Др. Ник. Ј. Петровић.

Секретар
Јеврем Илић

У МОЈОЈ КУЋИ НА КАЛЕМЕЈДАНУ имам једну собу за издавање под кирију само нежењеном, па било с намештајем и послуштом или без тога.
У Београду 1. Октобра 1882.
Б. Малетић.

КУЋА врло удобна испод „два бела голуба“ у Цетињској улици бр. 10 издаје се од Митрова-дне под кирију. Иста продаје се са пробитачним условима. Упитати
Ламбру П. Ђорђевића
ТРГОВЦА

ПРОДАЈЕМ КОБИЛУ ДОБРЕ расе од 4 год. и 5 месеци 15 3/4 шака, каруце, санке, и проста кола 2 пара амова.
Никола Радојковић.

ПРИЈАТНА ЕКЗИСТЕНЦИЈА и независан рад који се исплаћује, пружа се образованим људима. Ближа извешта даје експедиција листа.
бр. 109. 19—36

ЦИРКУС КОНРАД на великој пшлаци данас у 7 сати у вече
ВЕЛИКА ПРЕСТАВА у вишој јахачкој уметности вежбању, кова, гитнастици и пантомими.
Недељом и празником две представе: у 4 сата по подне и 7 сати у вече.
У све друго може се дознати сваки дан из објава.

ТЕЛЕГРАМИ

Враћа 3. Октобра

Буле Поповић бивши Начелник врањски у пратњи чиновништва и многобројног грађанства свечано је данас свирком испраћен за Крагујевац.

Куршумлија, 4 Октобра.

Ноћас члан комисије капетан Вучковић држао тајну конференцију са напредњачким присталицама у кући Марка Живковића оvd. до 12 сати.

Приступа нико од власти није могао имати јер је пред кућом гардист шилбочно, — сигурно је наговарао ове присталице како да се лажно туже противу власти и народ на то навраћају.

Ниш, 4. Октобра.

Услед денуцирања 134 број Видела, началник звао сад нашег дописника, опомињао га да му власт може досадити осудима за опорочање и увреду власти. Дакле раћено за осуду, а кад нема доказа, онда опомена! На здравље тако верном полицајском извештачу Кандићу.

ПОЗИВ

Ради договора о пословима, који ће се вршити на главном годишњем скупу „Дружине за потпомагање Српске Књижевности“, умољавају се Г. Г. чланови Дружине, како они одавде из места, тако и они из унутрашњости, који би се тада овде десили, да изволе доћи на

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА